سپهر غرب روزنامه صبح غرب کشور

روزنامه صبح غرب کشور
صاحب امتیاز: مسعود جواندل | مدیرمسؤول: سید حسن قشمی | سردبیر: زهره پوروهابی
چاپ: پیام رسانه | نشانی تحریریه: همدان، خیابان پاستور، کوچه شهید عزیزیان، پلاک ۵۹

تلفن دفتر مرکزی: ۳۱۳۳۰ - ۰۸۱ | امور مشترکین: ۰۹۱۸۳۱۶۸۵۷۴
صاحب امتیاز روزنامه: ۰۹۱۸۸۱۲۱۵۴۱ | آگهی‌ها: ۳۸۲۵۴۰۴۰ - ۰۸۱
پیامک: ۳۰۰۰۱۸۱۸۶۰ | ارتباط با تحریریه: ۳۸۲۷۲۹۳۹ - ۰۸۱ | دورنما: ۳۸۲۸۱۸۴۹-۰۸۱
گستره توزیع: استان‌های ایلام - کرمانشاه - کردستان - مرکزی - همدان

■ شنبه ۱۳ اردیبهشت ۱۴۰۴ ■
■ سال هفدهم ■ شماره ۳۱۱۳

امام علی علیه‌السلام فرمودند: دانش، میراثی است گرانمایه و آداب، زیورهایی نو به نو و اندیشه، آینه‌ای صافی است.

sepehrgharb.news Email: sepehrgharb.news@gmail.com www.sepehrgharb.ir

نمایندگی‌های سپهرغرب در استان‌ها
محمدسعید کناریوند (ایلام): ۰۹۱۲ ۹۲۵ ۹۴۷۸
فرزاد منتی (کرمانشاه): ۰۹۱۸ ۱۳۰ ۲۷۲۹
شیرین مرادی (کردستان): ۰۹۱۸ ۸۷۷ ۶۹۸۴
مبینا یاحقی (مرکزی): ۰۹۹۰ ۱۷۹ ۴۹۰۹

تولید، راه حل پایدار برای رشد اقتصادی کشور است؛

آینده روشن اقتصاد کشور، در گرو توانمندسازی کسب‌وکارهای کوچک

یکی از بزرگ‌ترین مزیت‌های کسب‌وکارهای کوچک چابکی و انعطاف‌پذیری آن‌ها است/ توانمندسازی منابع انسانی، کلید موفقیت در کسب‌وکارهای کوچک

سپهرغرب، گروه اقتصادی – سمیرا گمار: یک مدرس کسب‌وکار و فناوری گفت: با توجه به چالش‌ها و فرصت‌هایی که در کشور داریم، زمان آن فرا رسیده که همگان به‌ویژه دولت‌ها و کسب‌وکارهای کوچک در زمینه‌های مختلف ازجمله آموزش، توسعه منابع انسانی و تسهیل فرآیندهای تولیدی، حرکت‌های جدی‌تری انجام دهند؛ تنها در این صورت است که می‌توان به آینده‌ای روشن برای اقتصاد کشور امیدوار بود.

در دنیای پُرتلاطم اقتصادی امروز، نقش کسب‌وکارهای کوچک و متوسط به‌عنوان نیروی محرکه توسعه اقتصادی، بیش از هر زمان دیگری برجسته شده است. این کسب‌وکارها نه‌تنها بخش بزرگی از اشتغال و تولید ناخالص داخلی کشورها را به خود اختصاص می‌دهند، بلکه با انعطاف‌پذیری بالا و نوآوری‌های مستمر، توانسته‌اند در برابر بحران‌ها و تحولات سریع اقتصادی نیز ایستادگی کنند.

بااین‌حال یکی از چالش‌های اساسی پیش روی این بنگاه‌های اقتصادی، دسترسی به منابع مالی پایدار و حمایت‌های زیرساختی است. تأمین مالی جمعی به‌عنوان یکی از ابزارهای نوین در عرصه اقتصاد، فرصت‌های جدیدی برای رشد و شکوفایی کسب‌وکارهای کوچک فراهم کرده است؛ ابزاری که می‌تواند ضمن مردمی کردن فرآیند سرمایه‌گذاری، ارتباط مستقیم و مؤثری میان کارآفرینان و سرمایه‌گذاران برقرار کند.

در این گفت‌وگو، به بررسی اهمیت کسب‌وکارهای کوچک در اقتصاد امروز و چالش‌های پیش روی آن‌ها می‌پردازیم. محسن مختاری، مدیر سکوی تأمین مالی جمع‌سپار و مشاور اقتصادی رسانه ملی با سال‌ها تجربه در حوزه کسب‌وکار، فناوری و اقتصاد، در این مصاحبه با نگاهی تخصصی، به این موضوعات پاسخ می‌دهد.

وی با توجه به تجربیات گسترده‌اش در عرصه کسب‌وکار و فناوری، به تحلیل مشکلات موجود پرداخته و راه حل‌هایی برای مقابله با بحران‌ها و شکوفایی بیشتر این بخش از اقتصاد ارائه داده است. مشروح این گفت‌گو را در ادامه می‌خوانید:

■ مطالعه بازار، گامی حیاتی برای شروع کسب‌وکار

این مشاور کسب‌وکار در ابتدای سخنانش به یکی از مهم‌ترین دلایل بحران در کسب‌وکارهای کوچک اشاره و بیان کرد: ریشه اصلی بحران‌های بازار برای تولیدکنندگان کوچک این است که بسیاری از صاحبان آن‌ها پیش از شروع، به‌طور جدی و علمی مطالعه بازار نداشته‌اند. این کسب‌وکارها نه‌تنها نیاز بازار را نمی‌شناسند، بلکه هیچ بررسی جامع و دقیقی از رفتار رقبا و ذائقه مشتریان خود انجام نمی‌دهند. بسیاری از کارآفرینان تنها به‌دلیل مشاهده موفقیت‌های سطحی دیگران یا تجربیات شخصی خود، وارد این حوزه‌ها می‌شوند. این رویکرد باعث می‌شود که در بسیاری از موارد، شکست بخورند.

محسن مختاری خاطرنشان کرد: رقابت در بازار بسیار زیاد است و اگر نتوانیم برای مشتریان خود ارزش واقعی ایجاد کنیم، قطعاً به مرور زمان از بازار کنار خواهیم رفت. درنهایت کسب‌وکاری موفق است که بتواند ارزش‌افزوده‌ای برای مشتریان خود ایجاد کند و این مسیر نیاز به تحقیق از بازار و استراتژی‌های درست بازاریابی دارد.

■ مشتری و اهمیت شناخت آن در موفقیت کسب‌وکار

این مشاور کسب‌وکار همچنین در خصوص اهمیت درک دقیق مفهوم مشتری عنوان کرد: کسب‌وکارهایی که مشتریان خود را به‌طور دقیق نمی‌شناسند، درواقع کسب‌وکار نیستند. مشتریان پایه‌گذار هر کسب‌وکاری هستند و اگر نتوانیم ارزش واقعی برای آن‌ها ایجاد کنیم، نمی‌توانیم انتظار موفقیت داشته باشیم. در شرایط کنونی بازاریابی باید به‌گونه‌ای باشد که مشتریان را درک کرده و برای آن‌ها ارزشی مناسب و هدفمند فراهم کند. در غیر این صورت، هیچ کسب‌وکاری نمی‌تواند دوام بیاورد.

مختاری در ادامه به تحلیل عوامل کاهش یا افزایش تقاضا برای محصولات تولیدکنندگان کوچک پرداخت و توضیح داد: این سؤال که چرا تقاضا برای محصولات خاصی کاهش یا افزایش پیدا کرده، بستگی به عواملی متعددی دارد. تقاضا هیچ‌گاه به‌طور کامل از بین نمی‌رود، بلکه از یک حوزه به حوزه دیگر منتقل می‌شود. تغییرات در سلیقه مشتریان، پیشرفت‌های فناوری و تحولات اجتماعی، می‌توانند موجب جابه‌جایی تقاضا شوند؛ به‌عنوان مثال ممکن است تقاضا برای یک محصول خاص کاهش یابد، اما برای محصولات مشابه یا جایگزین آن‌ها، افزایش پیدا کند.

وی افزود: همچنین تغییرات در فناوری‌ها و روندهای نوین می‌توانند به‌طور قابل توجهی بر تقاضای بازار تأثیر بگذارد؛ به‌عنوان مثال در گذشته شاید کسی به هوش مصنوعی توجه نمی‌کرد، اما امروز این فناوری به یکی از زمینه‌های پُربازده و جذاب تبدیل شده است و یا رمز ارزها که ۲۰ سال پیش کمترین توجهی به آن‌ها می‌شد، اکنون به یکی از پُررونق‌ترین بازارهای مالی دنیا تبدیل شده‌اند.

■ نقش دولت در حمایت از کسب‌وکارهای کوچک

این مشاور اقتصادی سپس به نقش دولت‌ها در حمایت از کسب‌وکارهای کوچک اشاره کرد و یادآور شد: دولت‌ها در توسعه کسب‌وکارهای کوچک نقش بسیار مهمی دارند. این حمایت‌ها می‌توانند شامل تسهیل در روند صدور مجوزها، ارائه تسهیلات و حمایت‌های مالی، کمک به فرآیند صادرات و تسهیل واردات مواد اولیه باشند. همچنین باید قوانینی تصویب شود که به نفع این کسب‌وکارها باشد؛ در این زمینه حمایت‌های دولتی باید به‌گونه‌ای باشند که فرصت‌های رشد و رقابت برابر را برای کسب‌وکارهای کوچک فراهم کنند.

مختاری ادامه داد: دولت‌ها در برخی از مناطق با وضع قوانین مناسب و ساده‌سازی فرآیندهای اداری، روند ایجاد و رشد کسب‌وکارهای کوچک را تسهیل می‌کنند؛ اما در برخی دیگر از مناطق این قوانین و روندها پیچیده و دست‌وپاگیر هستند که باعث می‌شوند کسب‌وکارهای کوچک نتوانند از حمایت‌ها بهره‌مند شوند.

■ مزایای کسب‌وکارهای کوچک نسبت به بزرگ‌ها

وی در پاسخ به این سؤال که کسب‌وکارهای کوچک چه مزایایی نسبت به کسب‌وکارهای بزرگ دارند؟ پاسخ داد: یکی از بزرگ‌ترین مزیت‌های کسب‌وکارهای کوچک چابکی و انعطاف‌پذیری آن‌ها است؛ این کسب‌وکارها قادر هستند بسیار سریع‌تر از کسب‌وکارهای بزرگ به تغییرات بازار واکنش نشان داده و خود را با شرایط جدید تطبیق دهند. درعین‌حال اتلاف منابع در کسب‌وکارهای کوچک بسیار کمتر از کسب‌وکارهای بزرگ است؛ این کسب‌وکارها معمولاً منابع خود را به‌طور بهینه‌تری مدیریت می‌کنند و از آن‌ها بهره‌برداری بیشتری دارند.

این مدرس کسب‌وکار و فناوری تصریح کرد: یک کسب‌وکار کوچک ممکن است در مدت زمانی کوتاه‌تر، حتی بیش از ۱۰۰ شغل ایجاد کند که در مقایسه با بسیاری از صنایع بزرگ، این رقم قابل توجه است. این امر نشان می‌دهد که کسب‌وکارهای کوچک می‌توانند نقش کلیدی در ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی ایفا کنند.

مختاری در ادامه به یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها برای کسب‌وکارهای کوچک اشاره و اظهار کرد: یکی از مشکلات عمده، توانمندسازی منابع انسانی است. وقتی یک تیم مدیریتی قوی و توانمند در اختیار یک کسب‌وکار کوچک قرار گیرد، می‌تواند این کسب‌وکار را به موفقیت‌های بزرگی برساند. یکی از دلایل شکست بسیاری از کسب‌وکارهای کوچک، ضعف در تیم‌های مدیریتی است. این کسب‌وکارها اغلب زمانی که نیاز به آموزش‌های کاربردی در حوزه‌های مختلف دارند، به این نیاز توجه کافی نمی‌کنند.

وی همچنین اضافه کرد: آموزش‌های تخصصی و کاربردی در زمینه‌هایی همچون مدیریت منابع انسانی، بازاریابی و مدیریت مالی برای کسب‌وکارهای کوچک اهمیت زیادی دارند. کسب‌وکارهایی که آموزش‌های مناسب دریافت می‌کنند، نه‌تنها در دوران بحران، بلکه در روزهای خوب نیز می‌توانند بهره‌وری و رشد بیشتری داشته باشند.

■ آینده کسب‌وکارهای کوچک در ایران؛ توصیه‌ها و چشم‌اندازها

مدیر سکوی تأمین مالی جمع‌سپار در پاسخ به این سؤال که آیا ورود به کسب‌وکارهای کوچک در شرایط فعلی کشور توصیه می‌شود یا خیر؟ اعلام کرد: من حتماً توصیه می‌کنم که افراد توانمند وارد تولید شوند. البته این مسیر چالش‌هایی دارد و ممکن است نیاز به تلاش و زمان زیادی باشد؛ اما اگر به تولید به‌عنوان یک گزینه بلندمدت نگاه کنیم، نتیجه بسیار بهتری در مقایسه با فعالیت‌های کوتاه‌مدت اقتصادی مانند خریدوفروش طلا و دلار خواهیم گرفت. تولید نه‌تنها برای فرد تولیدکننده سودآور است، بلکه به اقتصاد کشور نیز کمک می‌کند.

مختاری در ادامه گفت: ما باید به تولید بیشتر توجه کنیم و سرمایه‌گذاری در این حوزه را توسعه دهیم، به‌خصوص که در این سال‌ها شاهد تغییرات اقتصادی و نوسانات بازار بودیم. اگر به‌درستی به تولید و فرآیندهای اقتصادی وابسته به آن توجه کنیم، قطعاً در بلندمدت رشد اقتصادی پایداری خواهیم داشت.

وی درنهایت تأکید کرد: با توجه به چالش‌ها و فرصت‌هایی که در پیش رو داریم، زمان آن فرا رسیده که همگان به‌ویژه دولت‌ها و کسب‌وکارهای کوچک در زمینه‌های مختلف ازجمله آموزش، توسعه منابع انسانی و تسهیل فرآیندهای تولیدی، حرکت‌های جدی‌تری انجام دهند؛ تنها در این صورت است که می‌توان به آینده‌ای روشن برای اقتصاد کشور امیدوار بود.

■ کسب‌وکارهای کوچک، قطعه مهم پازل توسعه اقتصاد کشور

در خاتمه باید گفت؛ کسب‌وکارهای خُرد و کوچک، با وجود سهم محدودشان از منابع اقتصادی، نقش بنیادینی در پویایی و توسعه اقتصادی کشورها ایفا می‌کنند. این کسب‌وکارها به‌دلیل انعطاف‌پذیری بالا و ظرفیت ایجاد اشتغال گسترده، همواره به‌عنوان یکی از ارکان اصلی توسعه پایدار شناخته شده‌اند، بااین‌حال درصورتی که بدون تعریف روشن از بازار هدف و نیاز مشتریان خود فعالیت کنند، با چالش‌های جدی در مسیر بقا و رشد مواجه خواهند شد.

کسب‌وکاری که فاقد مشتری باشد، در عمل فاقد ماهیت اقتصادی است. درک صحیح از خواسته‌ها و نیازهای بازار، تحلیل رفتار مصرف‌کنندگان و ایجاد ارزش متمایز برای مشتریان، پیش‌شرط‌های اساسی موفقیت در بازارهای رقابتی امروز به‌شمار می‌روند. ورود به کار بدون مطالعه بازار، اتکای صرف به مشاهده موفقیت‌های دیگران و بی‌توجهی به اصول بازاریابی هدفمند، ازجمله عواملی هستند که باعث شده‌اند بسیاری از کسب‌وکارهای خُرد در مراحل ابتدایی فعالیت خود با شکست مواجه شوند.

با این وجود در بطن این چالش‌ها فرصت‌های ارزشمندی نیز وجود دارند؛ کسب‌وکارهایی که بتوانند با تحلیل صحیح بازار، نوآوری در ارائه محصولات و خدمات و برقراری ارتباط مؤثر با مشتریان حرکت کنند، قادر خواهند بود حتی در شرایط سخت اقتصادی نیز مسیر رشد را طی کنند.

در این میان، نقش دولت در فراهم کردن زیرساخت‌های حمایتی، تسهیل فرآیندهای صدور مجوز، توسعه آموزش‌های کاربردی و توانمندسازی منابع انسانی، بی‌بدیل است. بدون توجه جدی به این مؤلفه‌ها، نمی‌توان انتظار داشت که کسب‌وکارهای خُرد و کوچک بتوانند جایگاه واقعی خود را در اقتصاد ملی تثبیت کنند.

درنهایت، توسعه اقتصادی کشور در گرو توانمندسازی، حمایت هدفمند و ارتقای مهارت‌های مدیریتی و بازاریابی کسب‌وکارهای خُرد است. تنها با شناخت صحیح فرصت‌ها و مواجهه هوشمندانه با چالش‌ها، می‌توان مسیر پایداری برای این بخش حیاتی از اقتصاد ترسیم کرد.

استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد:

«دیوان سعدی»، موزه‌ای از تمام هنرهای ادبی پیش از اوست

بوستان سعدی، «شاهنامه اخلاقی» قرن هفتم

سپهرغرب، گروه دُرهای دَری – فاطمه فراقیان: استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد با بیان اینکه دیوان سعدی موزه‌ای از تمام هنرهای ادبی پیش از او است، گفت: بررسی آثار این شاعر نشان می‌دهد که او به‌راستی تمام قالب‌های شعری شناخته‌شده تا قرن هفتم را به کمال رسانده؛ تمام ارزش‌های ادبی پیشینیان را در خود هضم کرده و پیروزمندانه از تمام آزمون‌های ادبی سربلند بیرون آمده است.

ابومحمد مشرف‌الدین مصلح بن عبدالله متخلص به سعدی، شاعر و نویسنده پارسی‌گوی ایرانی در شیراز به دنیا آمد. به او لقب استاد سخن داده‌اند؛ این شاعر در حفظ زبان فارسی و فرهنگ ایرانی، نقش مهمی داشته است.

از خصوصیات اصلی آثار او می‌توان به ساده‌نویسی و ایجاز اشاره کرد که باعث شده ویژگی «سهل ممتنع» را به آثارش نسبت دهند؛ اشعار سعدی نه‌تنها ایرانیان و فارسی‌زبانان، بلکه اندیشمندان غربی ازجمله ولتر و گوته را نیز تأثیرگذار قرار داده است.

کتاب بوستان او که منظوم است، یکی از شاهکارهای ادب فارسی به‌شمار می‌آید؛ بوستان کتابی اخلاقی و آموزشی بوده و حدود چهار هزار بیت شعر دارد. قالب شعری این اثر مثنوی بوده و همانند شاهنامه فردوسی، در بحر متقارب سروده شده است.

کتاب گلستان سعدی نثر است، اما نثری آهنگین دارد؛ این کتاب تعلیمی است، اما سعدی با تلفیق تعلیمات خود به هنر داستان‌گویی، مانع ملال خواننده شود. در این کتاب گزارش جامعه شاعر و اوضاع فرهنگی و اجتماعی زمان او نیز به تصویر کشیده شده است.

سعدی حدود ۷۰۰ غزل نیز دارد که بسیاری بر این عقیده‌اند که غزل در اشعار سعدی و حافظ، به اوج رسیده است.

حال همان‌طور که می‌دانید، اول اردیبهشت‌ماه روز آغاز نگارش کتاب گلستان بوده که در ایران روز سعدی و پاسداشت نثر پارسی نام‌گذاری شده است؛ بنابراین ما نیز از آنجا که در ماه اردیبهشت هستیم و این روز خجسته را به‌تازگی پشت سر گذاشته‌ایم، به سراغ محمدجعفر یاحقی، استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد، مدیر قطب علمی فردوسی و شاهنامه و عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی رفتیم تا با ما از سعدی، فرزند خلف فارسی‌زبانان بگوید:

استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد با خواندن بیت «به‌نام خداوند جان و خرد/ کز این برتر اندیشه برنگذرد» سخنان خود را آغاز کرد و گفت: درودی از خراسان بزرگ به هگمتانه عظیم، درودی از فردوسی به پورِ سینا، درودی از فردوسی به همدان و درودی از فردوسی به سعدی؛ اردیبهشت ماه فرخنده‌ای است که به نام سه شاعر بزرگ زبان فارسی، سعدی، فردوسی و خیام، پیوند خورده است.

> **عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی با بیان اینکه اگر فردوسی با شاهنامه اسکلت زبان فارسی را ساخت سعدی با پیرایش و جلادهی آن را به چنان ظرافتی رساند که برای همیشه در ذهن جهان ماندگار شد، ابراز کرد: فردوسی زبان فارسی را استوار کرد و سعدی آن را به آسمان علیین برد؛ سعدی شیرازی نه‌تنها زبان فارسی را به اوج رساند، بلکه با ظرافت، بسیاری از مفاهیم اخلاقی و انسانی شاهنامه را در قالب گلستان و بوستان بازآفرینی کرد.**

محمدجعفر یاحقی با بیان اینکه این ماه با روز بزرگداشت سعدی در یکم اردیبهشت‌ماه آغاز می‌شود و با روز پاسداشت فردوسی در ۲۵ اردیبهشت‌ماه و خیام در ۲۸ اردیبهشت‌ماه به اوج می‌رسد، این دو بیت «اول اردیبهشت‌ماه جلالی/ بلبل گوینده بر منابر قُضبان/ بر گل سرخ از نم اوفتاده لآلی/ همچو عرق بر عذار شاهد غضبان» از گلستان سعدی را خواند و ابراز کرد: در شاهنامه نیز به ماه اردیبهشت افتخار شده است؛ ماهی که با نام خداوندگار و پادشاه اقلیم سخن آغاز می‌شود و با نام فردوسی و خیام، پایان می‌پذیرد.

■ اردیبهشت، نماد پیوند ناگسستنی تاریخ و فرهنگ ایران است

مدیر قطب علمی فردوسی و شاهنامه با بیان اینکه اردیبهشت ماه فرهنگ و ادب است، اذعان کرد: این ماه، به‌حق برجسته‌ترین ماه بهار است؛ هم‌زمان با شکوفایی طبیعت، یاد و نام بزرگان ادب فارسی نیز جان می‌گیرد. از سعدی در شیراز تا فردوسی در توس و خیام در نیشابور، اردیبهشت نماد پیوند ناگسستنی تاریخ و فرهنگ ایران است.

یاحقی سعدی را پیوندگاه فرهنگ و هویت ایرانی دانست و گفت: فرهنگ سعدی، فرهنگ «اردیبهشتی» است؛ فرهنگ شکوفایی، طراوت و زیبایی‌های ناب.

وی با اشاره به اینکه سعدی ادامه‌دهنده راه فردوسی است، افزود: فردوسی زبان فارسی را استوار کرد و سعدی آن را به آسمان علیین برد؛ سعدی شیرازی نه‌تنها زبان فارسی را به اوج رساند، بلکه با ظرافت، بسیاری از مفاهیم اخلاقی و انسانی شاهنامه را در قالب گلستان و بوستان بازآفرینی کرد. بررسی مضامین اخلاقی سعدی نشان می‌دهد که بسیاری از این مفاهیم ریشه در شاهنامه دارند، اما سعدی با هنرمندی، آن‌ها را در قالبی نو و جذاب، به نام خود سکه زده است!

عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی با اشاره به اینکه سعدی نه‌تنها وارث فردوسی بود بلکه با نبوغ خود پیام‌های شاهنامه را به زبانی جهانی عرضه کرد، افزود: این دو استاد بی‌همتا هریک به شیوه‌ای، زبان فارسی را جاودانه کردند.

■ سعدی، نابغه‌ای زیرک که هنر «وام‌گیری خلاقانه» را به اوج رساند

استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد با بیان اینکه سعدی نابغه‌ای زیرک بوده که هنر «وام‌گیری خلاقانه» را به اوج رسانده است، گفت: سعدی شیرازی نه‌تنها استاد مسلم سخنوری، بلکه یکی از زیرک‌ترین چهره‌های تاریخ ادبیات ایران است که با هوشمندی بی‌نظیر، توانست میراث پیشینیان (به‌ویژه فردوسی) را به شیوه‌ای بدیع، بازآفرینی کند. بررسی تطبیقی آثار سعدی و شاهنامه نشان می‌دهد که او با تبدیل حماسه به اخلاق، اسطوره به حکمت و پند کهن به زیبایی‌های نو، مضامین اصیل فارسی را چنان دگرگون کرده است که امروز بسیاری از آن‌ها به نام خودش شناخته می‌شوند.

یاحقی سعدی را استاد بازآفرینی مضامین کهن دانست و ابراز کرد: انتقال از حماسه به حکمت به این شکل است که فردوسی در شاهنامه مفاهیم اخلاقی را در قالب داستان‌های پهلوانی بیان کرد، اما سعدی همان مضامین را (از عدالت تا خردورزی) به‌صورت حکایت‌های موجز و پندهای آهنگین، در گلستان و بوستان عرضه کرد.

■ فردوسی و سعدی، دو روی یک سکه

وی با بیان اینکه فردوسی و سعدی دو روی یک سکه هستند، به زیرکی در تصاحب مضمون توسط سعدی اشاره و بیان کرد: سعدی نه‌تنها از شاهنامه، بلکه از پیشینیان دیگر نیز الهام گرفت، اما با نبوغ زبانی خود این مفاهیم را چنان پیراست و آراست که گویی برای نخستین‌بار خلق شده‌اند! نمونه‌اش توصیف «تواضع» یا «سخاوت» است که در شاهنامه به شکل روایتی حماسی آمده، اما در دست سعدی به جمله‌هایی ماندگار مانند «بنی‌آدم اعضای یکدیگرند»، تبدیل شده است.

عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی با بیان اینکه اگر فردوسی با شاهنامه اسکلت زبان فارسی را ساخت سعدی با پیرایش و جلادهی آن را به چنان ظرافتی رساند که برای همیشه در ذهن جهان ماندگار شد، تشریح کرد: نتیجه می‌گیریم که هنر سعدی دگرگون‌سازی به‌جای تقلید بوده است.

■ سعدی، هنرمند پیروز در بازی ادبیات

مدیر قطب علمی فردوسی و شاهنامه با اشاره به اینکه سعدی به‌جای آنکه مانند بسیاری از شاعران پس از خود صرفاً مقلد باشد با خلاقیتی کم‌نظیر میراث پیشینیان را به سرمایه‌ای برای تعالی ادبیات فارسی تبدیل کرد، اظهار کرد: این همان «هنر ایرانی» است؛ برداشتن از گذشته، اما آفریدن اثری نو که هویت مستقل دارد. این نه دزدی ادبی، بلکه پیروزیِ هنرمندانه در بازی ادبیات است.

وی با بیان اینکه تحلیلی دارم که برای علاقه‌مندان به روابط پنهان متون کلاسیک فارسی و شیوه‌های انتقال مفاهیم در ادبیات کهن جذاب خواهد بود، گفت: ارتباط پنهانی بین شاهنامه و بوستان سعدی وجود دارد که نبرد خاموش ادبی در قالب وزن حماسی به‌شمار می‌رود.

یاحقی با اشاره به اینکه تحقیقات تازه در ادبیات کلاسیک فارسی نشان می‌دهد که سعدی در اثر کمترشناخته‌شده «بوستان» به‌گونه‌ای زیرکانه از قالب وزنی شاهنامه فردوسی استفاده اما با تغییر در محتوا و لحن اثری کاملاً متمایز خلق کرده است، افزود: این کشف، پرده از یکی از هوشمندانه‌ترین استراتژی‌های ادبی سعدی برمی‌دارد.

■ نبرد پنهان در قالب وزن مشترک

استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد با اشاره به نبرد خاموش ادبی در قالب وزن حماسی این دو شاعر و با بیان اینکه بحر یکی است اما دو صدای متفاوت دارد، اذعان کرد: بررسی‌های تخصصی تأیید می‌کنند که وزن مُتَقارِبِ مَثمَنِ مَحذوف (بحر شاهنامه) در «بوستان» سعدی نیز به کار رفته؛ اما درحالی که شاهنامه با این وزن حماسه‌سرایی می‌کند، سعدی از آن برای اخلاق‌سرایی استفاده کرده است!

مدیر قطب علمی فردوسی و شاهنامه با اشاره به اینکه سعدی آگاهانه از مواجهه مستقیم با شاهنامه پرهیز کرده است، ابراز کرد: این استراتژی هوشمندانه سعدی است که برخلاف شاعرانی مانند اسدی طوسی که مستقیم به تقلید از شاهنامه پرداختند، او با سه ترفند زیرکانه، مسیر جدیدی گشود؛ تغییر محتوا که تبدیل حماسه به اخلاق بود، تغییر لحن که جایگزینی صدای پهلوانی با نگاه عارفانه-اخلاقی بود و تغییر کارکرد که استفاده از وزن حماسی برای مضامین مدنی بود.

وی با بیان اینکه تحلیل مذکور نشان می‌دهد که سعدی نه‌تنها از هماوردی با شاهنامه گریخته بلکه با بازتعریف قواعد بازی از رقابت در زمین فردوسی خودداری کرده است، گفت: سعدی زمین جدیدی برای خود تعریف کرده و درنهایت همچون فردوسی، جاودانه شده است.

یاحقی با اشاره به اینکه بوستان سعدی درواقع «شاهنامه اخلاقی» قرن هفتم است، افزود: بوستان اثری است که با همان سلاح فردوسی (وزن حماسی)، به جنگ تاریکی‌های اخلاقی زمانه رفته؛ اما آن‌قدر زیرکانه عمل کرده که کمتر کسی متوجه این ارتباط شده است. این همان نبوغ سعدی است؛ رقابت با اسطوره‌ها، بدون رویارویی مستقیم با آن‌ها!

■ سعدی پیروزمندانه از تمام آزمون‌های ادبی سربلند بیرون آمده است

عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی با بیان اینکه سعدی پادشاه بلامنازع قلمرو سخن فارسی است، ابراز کرد: دیوان سعدی، موزه‌ای از تمام هنرهای ادبی پیش از او است؛ بررسی آثار این شاعر نشان می‌دهد که او به‌راستی تمام قالب‌های شعری شناخته‌شده تا قرن هفتم را به کمال رسانده، تمام ارزش‌های ادبی پیشینیان را در خود هضم کرده و پیروزمندانه از تمام آزمون‌های ادبی سربلند بیرون آمده است.

وی با اشاره به اینکه سعدی در میدان‌های مختلف ادبی به جنگ تمام پیشینیان رفته و در همه عرصه‌ها فائق آمده است، اذعان کرد: در غزل سبک عراقی را به اوج رساند، در مثنوی بوستان را آفرید که همتای شاهنامه است، در قصیده پایه‌های محکم سبک خراسانی را حفظ کرد و در نثر، گلستان را نوشت که معیار نثر فارسی شد.

■ معجزه ظهور سعدی در فارس

یاحقی با بیان اینکه این واقعیت شگفت‌انگیز است که پیش از سعدی استان فارس چهره‌ای ادبی به این عظمت نداشته، عنوان کرد: ناگهان ماه ادبیات فارسی از این سرزمین طلوع کرد و سعدی نه‌تنها فارس، بلکه تمام قلمرو فرهنگی ایران را تحت سیطره گرفت.

مدیر قطب علمی فردوسی و شاهنامه با اشاره به اینکه شیخ اجل با نوآوری‌های بی‌نظیر خود خشونت سبک خراسانی را به نرمی تبدیل و سنگینی کلام پیشین را به لطافت مبدل کرد، گفت: سعدی زبانی پیراسته و زیبا آفرید که فارسی واقعاً به آن نیاز داشت.

وی با بیان تفاوت‌های سعدی و حافظ، ابراز کرد: اگر سعدی پادشاه مطلق سخنوری بوده، حافظ سلطان رمز و ایهام است؛ این دو با وجود تفاوت‌ها، دو پادشاهی هستند که در یک قلمرو گنجیده‌اند.

■ انقلاب سعدی در زبان فارسی

یاحقی با طرح این پرسش که می‌دانید چرا سعدی حرف آخر را زد؟ پاسخ داد: جامعیت بی‌نظیر در تمام قالب‌ها، پختگی کلام که پیش از او سابقه نداشت، ذوق سلیم و شناخت عمیق از انسان و توانایی بی‌همتای او در ساده‌نویسی، مؤلفه‌های موفقیت این شاعر بزرگ هستند.

استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد با اشاره به راز ماندگاری سعدی است، اذعان کرد: او همه‌چیز بود و در همه‌چیز، بهترین بود.

■ زبان فارسی پُل وحدت فرهنگی و چتر اتحاد ملی است

عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی با بیان اینکه فردوسی احیاگر زبان فارسی پس از طوفان سامانیان و سعدی پیرایشگر و جهانی‌کننده این زبان است، اظهار کرد: زبان فارسی، پُل وحدت فرهنگی بوده و امروز، چتر اتحاد ملی است.

یاحقی با اشاره به اینکه سعدی سفیر فرهنگی ایران‌زمین است، گفت: در دانشگاه‌های غرب، گلستان نخستین کتابی است که برای آموزش فارسی استفاده می‌شود؛ در تاجیکستان و افغانستان نیز سعدی‌خوانی بخشی از هویت ملی است.

مدیر قطب علمی فردوسی و شاهنامه در پایان سخنانش بر روان پاک سعدی درود فرستاد و افزود: پیشنهاد می‌کنم بیایید در این اردیبهشت یک غزل سعدی را باهم بخوانیم، یک حکایت گلستان را تحلیل کنیم و یک بیت از او را به دوستان غیر فارسی‌زبان هدیه دهیم؛ چرا که سعدی تنها از آنِ شیراز نیست، بلکه از آنِ جهان است.